

Nelīnijisko procesu ētika jeb vēstures falsifikācija

Patiesība sagādā sāpes. Tāpēc vēsturi raksta, lai nesāpinātu cilvēkus.

Udo Ulbergs

Ja tu uz pagātņi izšausi ar pistoli, nākotne uz tevi izšaus ar lielgabalu.

Austrumu paruna

Pasaules ainas morāliskā interpretācija dara lielu jebkuru – cilvēku, tautu, nāciju.

Udo Ulbergs

Mūsu dzīve nav līnijisks process. Diemžēl mūsu dzīve nav līnijisks process veselu gadsimtu un ilgāk.

Dzīve līnijisks process ir tad, kad tajā valda tradīciju, vērtību un normu pārmantojamība no paaudzes uz paaudzi, kad šī svētīgā pārmantojamība ir kultūras attīstības faktors un garants.

Diemžēl esam aizmirsuši par pārmantojamības jēgu un kultūras vitālas pastāvēšanas pamatnosacījumiem, jo lielā mērā esam adaptējušies nepārtrauktu sociāli politisko satricinājumu un kataklizmu vidē. Kultūras kontinuitāte, kas šodien citur eksistē kā sociuma dzīves organiska sastāvdaļa, mums faktiski ir aizmirsta, nepazīstama, nesaprotama. Mēs pat nespējam elementāri aptvert, ka kultūras ikdiena balstās uz vecāku un vecvecāku, bērnu un mazbērnu kopdarbību, koalīciju, koeksistenci.

Diemžēl paaudžu konflikts jau ir mūsu asinīs - mūsu gēnos. Pret paaudžu konfliktu izturāties kā pret kultūras „celtniecības” neaizstājamu un obligātu instrumentu. Pie mums ir pieņemts apsmiet un ignorēt ne tikai vecvecāku, bet pat vecāku dzīves pieredzi.

Apcere ir velvēta attieksmei pret vēsturi un vēstures falsifikācijas dažiem šaušalīgiem piemēriem.

Attieksme pret vecvecāku un vecāku mantojumu ir attieksme pret vēsturi. Pie tam attieksme ne tikai pret konkrētiem pagātnes notikumiem un parādībām, bet pret vēsturi vispār. Tā ir attieksme pret vēstures patiesīgumu – vēstures morāli ētisko līmeni. Šajā attieksmē izpaužās mūsu prasīgums vēsturei, lai tā būtu godīgi atspoguļota un nekalpotu savtīgos nolūkos. Apcerē minētie piemēri var liecināt par falsifikāciju drausmīgo vērienu, piespiežot cilvēkus aklimatizēties vēstures izkropļotā naratīvā.

Vēstures diktatūra

Vēsture nemēdz būt un nekad nebūs „stingra zinātne”. Vēsture pieder humanitārajai sfērai, kurā atspoguļojās cilvēka gara nemitīgi pulsējošā struktūra un vienmēr apzināti vai neapzināti izpaužās vissarežģītākās izvēles „ķēdītes”. Tā ir izvēle starp galveno un mazāk svarīgo, valstiski un politiski aktuālo un mazāk aktuālo, vēstures virzošajām personībām un tautas ierindas pārstāvjiem, objektīviem faktiem un subjektīviem faktiem, inovatīvām tendencēm un stagnatīvām tendencēm utt., u.tml.

Vēsture var nebūt speciāli organizēta ideoloģiskā akcija, kā arī var būt speciāli organizēta ideoloģiskā akcija, atceroties ideoloģiskās sistēmas potenciālo spēju kļūt par pozitīvi ietekmīgu ideoloģisko vērtību vispār. Kultūrā tā ir labi zināma parādība – ideoloģiskā sistēma kā ideoloģiskā vērtība pati par sevi.

Neviena ideoloģiskā sistēma nefunkcionē bez vēstures attiecīgā idejiskā formāta. Tas palīdz prognozēt cilvēcisko domu gaitu un mentālo pasauli, kas ir zemapziņā un arhetipiskajā sfērā. Ne velti saka: tautai, kura neatceras un nezina savu vēsturi, nav nekādas perspektīvas.

Vēsture vienmēr ir piedalījusies visdažādākajos „karos” – mākslas un literatūras, zinātnes un reliģijas, filosofijas un konspiroloģijas, kad izšķirās visdažādāko vērtību autoritāte un reputācija. Bez vēstures nav iztikuši tie, kuri pievērsās kultūras arhaizācijai un etnografizācijai, sabiedrības politizācijai un ekonomiskajai mobilizācijai.

Vēsture kļūst par efektīvu ieroci t.s. politiskajā fluktācijā – speciāli organizētā novirzē no vērtībām, lai izraisītu masu iracionālu reakciju. Masa ir ticīga. Tikai gudri cilvēki zina, ka mūsdienās (protams, arī agrāk) tiek apzināti stimulēta ticība interpretācijai, bet nevis pašiem faktiem. Savā laikā Volters Lipmans fanātiski aicināja žurnālistus nekomentēt faktus.

Tikai gudri cilvēki zina, ka vēsture ir ne tikai faktu fiksācija, bet arī faktu morāli tikumiskā apcerēšana. Vēsturiskajā naratīvā nedrīkst labo un ļauno sajaukt vienā mistrojumā. Lai tas nenotiktu, vēstures fakti ir jāizskaidro un jānovērtē.

Protams, vēsturi vienmēr ir rakstījuši „uzvarētāji”. Tā būs arī turpmāk. Gudri „uzvarētāji” zina, ka sev par labu nedrīkst pārcensties vēsturiskās patiesības sludināšanā. Vēsturei piemīt bumeranga īpašības, par ko lieliski māca epigrāfā citētā Austrumu paruna.

Šodien ir pilnīgi skaidrs, ka pie mums „uzvarētāji” ir pārcensties. Viņi ir aizmirsuši ne tikai par bumeranga efektu, bet vispār zaudējuši jebkādu mēra sajūtu. Tas noticis tāpēc, ka visjaunākajos sociāli politiskajos satricinājumos uzvarēja padibenes. Un tā mēdz būt ne tikai šeit. Jebkurā „revolūcijā” varu sagrāpj padibenes. Tā ir universiāla vēsturiskā likumsakarība: „revolūciju” teorētiski pamato filosofi, realizē – fanātiķi, bet reālo varu sagrābj padibenes.

Pie mums šodien tautai nav ne ideāli, ne pozitīvi nākotnes mērķi. Pie mums šodien tikai retais saprot, ka tautas viens no visdrūmākajiem stāvokļiem iestājas tad, kad tai nav ideāli un pozitīvi nākotnes mērķi. Un tāds stāvoklis parasti iestājas tad, kad tautu nomoka neskaidrība par savu pagātņi – vēsturi.

Vēstures skaidrība ir tramplīns nākotnei. Vēstures neskaidrība ir masu agresīva pesimisma,

agresīvas uzbudinātības un sociālās apātijas avots. To ar savu prātu ir spējīgi konstatēt arī „uzvarētāji”, laiku pa laikam korigējot vēstures naratīvu. Taču masu neapmierinātības un naida regulēšana un slāpēšana nevar turpināties ilgi, - agrāk vai vēlāk būs katastrofa: morālā katastrofa ar dziļām sociāli politiskajām sekām.

Turklāt mūsdienu „uzvarētāji” neslēpj savu cinismu un augstprātību pret tautu. Birokrātijas un oligarhijas necienīgā un augstprātīgā izturēšanās rada vēl lielāku neapmierinātību un naidu, jo „uzvarētāji-politiskie līderi” necenšas savaldīt „uzvarētājus-ierēdņus” un „uzvarētājus-naudasmaisuus”. Faktiski no minētajām trim grupām ir noformējusies „uzvarētāju kliķe” bez minimālākās morālās un intelektuālās leģitimitātes. Tā ir kliķe, kuras sociālās atbildības pakāpe ir nulles līmenī. Taleirāns kādreiz teica, ka cilvēkus un tautas pārņemtu šausmas, ja pilnā mērā uzzinātu, kādasniecības pār viņiem valda.

Sabiedrība ir garīgi un morāli noplicinājusies līdz bīstamai robežai. Sācies ir process, kas izskalo morālos pamatus un ētiskās normas. Tātad tiek izskalots tas, kas vienmēr cementē sociālās esamības fundamentu un pateicoties kam cilvēks jūtas kā cilvēks un piederīgs savai tautai, nācijai, valstij. Falsificējot vēsturi, cilvēkiem tiek iestāstīts, ka viņu pagātne ir ļoti slikta un tajā nav atrodams nekas labs. Cilvēkus pieradina kaunēties par savu vēsturi. Tas faktiski nozīmē – kaunēties par saviem vecākiem, kaunēties par iepriekšējo paaudžu dzīves ieguldījumu. Cilvēki tiek atradināti balstīties uz talantu, intelektu, idejisko patstāvību. Tā vietā tiek „socioloģiski pierādīts”, ka panākumus drīkst gūt arī negodīgā veidā un ne vienmēr ir jābūt godīgam un atklātam.

Kā saka, matērija bez gara nerada vēsturi. Sabiedrībā nekad nebūs harmonija bez augstākajām vērtībām, kas apvieno vecos un jaunos, bagātos un nabadzīgos, izglītos un mazāk izglītos, varas pārstāvjus un ierindas pilsoņus.

Atklātības un vārda brīvības kolīzija

Runa ir par slaveno „atklātību” – „гласность”. Tiem, kuri vēlas zināt, tagad ir zināms, ka tā bija apzināta manipulācija – viltīgi demagoģiska tēze „perestroikas” projektā. Tiem, kuri vēlas zināt, tagad ar nožēlu nākas konstatēt, ka faktiski „atklātībai” nav nekā kopīga ar īstu vārda brīvību tāpat kā „perestroikai” nav nekā kopīga ar t.s. valstiskās neatkarības atgūšanu, ko mums kaismīgi iestāsta „uzvarētāju” vēstures teksti. „Atklātība” (visa „perestroika”) faktiski ir sākums diskursīvajai visatļautībai un neapvaldāmajiem „manu viedokļu” plūdiem, ar ko ir raksturīgs šodienas postmodernistiskais plurālisms. Tajā valda nevis kompetence un izpratne, bet gan bezatbildīga un patoloģiska tarkšķēšana – verbālā caureja.

Konstatēt vēstures falsificēšanu palīdz pats izcilākais falsifikātors – Aleksandrs Jakovļevs. Proti, „perestroikas” viens no galvenajiem ideologiem un praktiskajiem izpildītājiem. Aleksandrs Jakovļevs (1923-2005) atšķirībā no daudziem citiem PSRS visaugstākās nomenklatūras pārstāvjiem prata rakstīt un labprāt rakstīja pats. Viņš mūža nogalē sarakstīja memuārus, kā arī savā saitā apkopoja intervijas ar žurnālistiem. Lai iegūtu priekšstatu par viņa līdzdalību vēstures falsifikācijā, tas ir lielisks materiāls. Tas ir pieejams Internetā, un, piemēram, intervijās uzskatāmi atspoguļojas viņa iniciatīva un līdzdalība falsifikācijās /1/.

Neslēpsim, Aleksandra Jakovļeva teiktajam nav ieteicams pilnā mērā uzticēties. Turklāt viņš pats regulāri pamāca to nedarīt. Viņš sevi raksturo kā tipisku vienkāršu krievu puisīti no sādžas, kurš prot viltīgi piemēroties jebkurai dzīves situācijai un nekautrējās izlikties un liekuļot, ja tas ir vajadzīgs panākumu gūšanai. Viņš atgādina savu iesauku kolēģu aprindās – „*перевертый*”. Saprotams, memoriāli un intervijas arī ir līdzeklis panākumu gūšanai.

Ļoti asus vārdus A.Jakovļevs velta Krievijas XX gadsimta vēsturei: bolševisms - gadsimta lielākā sērga; nebija nekāda Padomju Savienība, bet bija Krievijas impērija un impēriskās ambīcijas arī tagad turpina pastāvēt; oficiālajā padomju vēsturē nav neviena patiesa vārda; tā saucamajiem komunistiem nebija nekādu uzskatu, bet bija tikai rituāli, kuriem vajadzēja demonstrēt komunistisko uzskatu esamību un uzticību šiem uzskatiem; patiesībā tā saucamie komunisti runāja vienu, domāja citu un rīkojās pavisam savādāk.

Gandrīz katrā intervijā žurnālisti jautāja A.Jakovļevam par viņa politisko uzskatu evolūciju. Atbildes atstāj pretrunīgu iespaidu. Žurnālistus interesēja, kad viņš kļuva par antikomunistu un saprata padomju iekārtas farizejisko būtību. Bijušais PSKP Politbiroja loceklis vienmēr uz tamlīdzīgiem jautājumiem atbildēja izsmeloši. Viņš jau agrā jaunībā esot sapratis valsts iekārtas galvenos trūkumus – partijas ideoloģijas demagoģisko iedabu, partijas darbinieku vārdu un darbu nesaderību. Taču savā mūžā esot daudzkārt izlicies un tēlojis. Piemēram, 1985.gadā, „perestroikas” sākumā, viņš jau esot bijis pārliecināts antikomunists, taču to nevēlējis nevienam atklāt (no 2005.g. 15.III intervijas). Pretrunīgo iespaidu izraisa A.Jakovļeva karjerisms un konformisms, un viņa skatījums uz savu un reizē visas tautas pagātņi. Pagātne tiek pilnīgi noliegta. Tajā nav bijis nekas vērtīgs un paliekošs. Tautas psiholoģija bija nodevīga un verdziski pakalpīga, un tāda tā ir joprojām. Ierēdņi galēji izlaidušies, mantkārtīgi, nekaunīgi un nekompetenti nekaunas. Kompartiju un valsti vadīja aprobežoti, neizglītoti un neinteligenti tipi.

Tajā pašā laikā A.Jakovļevs it kā saprot pagātnes lomu un nepieciešamību pret pagātņi izturēties objektīvi. Intervijās bieži skan skaisti aforismi: jo ilgāk es dzīvoju, jo vairāk pārliecinātos, ka mūsu vēstures zināšana ir faktors Nr.1 valsts atveseļošanai; kamēr mēs nezināsim, kas ar mums notika, mēs paliksim barā sapulcināti vergi; ja nomirs sirdsapziņa, tad nomirs arī nācija; bez grēku nožēlošanas nevar saskatīt ausmu, un būs vienīgi tumsa; es redzu tikai vienu cīņas paņēmienu pret noplicinātu apziņu – jārunā ir patiesība par mūsu vēsturi; citē Tvardovski: *Кто прачет прошлое ревниво, тот вряд ли с будущим в ладах.*

A.Jakovļevs lepojās, ka „perestroika” bija veikla manipulācija, lai iznīcinātu PSKP un padomju iekārtu. Viņš neslēpj savu kardinālo līdzdalību šajā procesā. Gluži pretēji. Viņš norāda, ka viss sākās ar viņa 1985.gada ziņojumu M.Gorbačovam. Ziņojumā bija formulēti galvenie mērķi: alternatīvas vēlēšanas, „*гласность*”, neatkarīga tiesa, cilvēktiesības, īpašuma formu plurālisms, integrācija Rietumos (no 2003.g. 2.XII intervijas). Tas esot bijis vienīgais „perestroikas” dokuments, jo citi plāni neeksistēja. Viss tika darīts, balstoties uz mutisku vienošanos starp Gorbačovu, Ševarnadzi un Jakovļevu. Toreiz M.Gorbačovs esot atbildējis – par agru! Taču, lepojās A.Jakovļevs, reāli viss risinājās saskaņā ar viņa priekšlikumiem.

Lai nerastos pārpratumi un neskaidrības, A.Jakovļevs intervijās vienmēr rūpīgi izskaidro savu lielisko plānu. Viņš esot sapratis, ka tiešā un atklātā formā PSKP un PSRS neizdosies sagraut. Būs milzīga pretestība, un Politbirojā neviens negribēs uzsākt diskusiju par radikālu reformu nepieciešamību. Tāpēc viņš izvēlējās manipulatīvo ceļu, jo, lūk, sagraut totalitāru režīmu var

tikai ar „atklātību” un totalitāru partiju, pirmajā laikā balstoties uz tās disciplīnu, bet pēc tam uz tās reformatorisko spārnu, kas ar laiku tiek izveidots un nostiprināts (no 2005.g. 15.III intervijas). Manipulācijas nomaskēšanai kalpoja maldinošā regulāri akcentētā iemidzinošā tēze par „sociālisma atsvaidzināšanu”, kaut gan īstais mērķis bija pretējs – sociālisma sagraušana.

Interesanti A.Jakovļevs „perestroiku” nosauc par pirmo „бархатную революцию”, jo pārējās bija pēc 1985.gada. Pie tam „perestroika” necieta katastrofu un turpinoties joprojām, jo daudzi lozungi ir aktuāli. Interesanti A.Jakovļevs savu darbību dēvē par „управляемый демонтаж социализма” (no 2003.g. 2.XII intervijas). Tagad zinām, ka tamlīdzīgi formulējumi ietilpst vadāmā haosa tehnoloģijas leksikā.

Vienīgi viņš nožēlo, ka „atklātība” neko nedevis. Neviens neraksta patiesību. Prese arī viņu nepārtraukti apmelo – saukā par amerikāņu spiegu. Viņš nožēlo, ka „atklātība” neizvērtās īstā vārda brīvībā, kad brīvības princips iet kopsolī ar augstas atbildības principu. „Atklātība” izvērtās par melu un muļķību fantastiski grandiozo plūdu sākumu, bet nevis patiesības sākumu. A.Jakovļevs to izskaidro ar tautas bioloģisko degradāciju. Tauta ir saindēta ar meliem un tāpēc nav gaidāma atveseļošanās. Gluži pretēji – izkropļojumi pieaug.

„Perestroikas” plānā iemontētās „atklātības” reālo efektivitāti savā laikā analizēja Gļebs Pavlovskis /2/. Viņš centās izprast masu informācijas līdzekļu darbību pirms 1985.gada un pēc 1985.gada. Padomju laikā eksistēja noslēgta komunikatīvā telpa. Tajā visu nosacīja propagandas un aģitācijas instrumenti – prese, radio, TV. Principā nekas nemainījās arī pēc 1985.gada, realizējot „atklātības” politiku. Nācās sarūgtināti secināt, ka masu informācijas līdzekļiem joprojām nevar ticēt gudri cilvēki. Īpaši nevar ticēt tie cilvēki, kuri bija opozīcijā partijai un valdībai. Masu informācijas līdzekļu translētais saturs bija acīmredzami manipulatīvs. „Atklātības” rezultātā tika propagandēta noteikta cilvēku grupa – it kā neaizstājami līderi sabiedrības attīstībā. Faktu interpretācija kalpoja tikai jaunajiem dzīves saimniekiem. Masu informācijas līdzekļu galvenā misija bija atbalstīt kaut kādu jaunu dominējošo sistēmu, kura tāpat kā proletariāta diktatūra nepieļāva nekādu opozīciju.

Turklāt „atklātība” bija noteikta komerciālā operācija. Daži izredzētie cilvēki saņēma savā pārvaldīšanā valsts dotētos masu informācijas līdzekļus, taču peļņu drīkstēja paturēt sev. Pie tam nevarēja saprast, kāpēc par to neviens neuztraucās un šī operācija netiek apspriesta medijos. Aģitpropagandas „mašīna” faktiski bija pirmais „prihvatizācijas” objekts padomju laikā. „Atklātība” patiesībā sekmēja iracionālu masu reakciju jeb kā šodien vērtē domājoši cilvēki – „atklātība” ir demokrātijas infantilisms. Ne velti Aleksandrs Solžeņicins 2008.gada 31.janvārī sarunā ar žurnālistiem retoriski jautāja: „Кто ответствен за нравственность: государство или рынок?”.

„Atklātības” manipulatīvais raksturs nepārprotami izpaudās arī Latvijā pēc „perestroikas” izsludināšanas. 1986.gada 17.oktobrī laikrakstā „Literatūra un Māksla” publicēja D.Īvāna un A.Snipa rakstu „Par Daugavas likteni domājot”. Raksts bija veltīts Daugavpils HES celtniecības problemātikai. Pēc raksta publicēšanas laikraksta katrā numurā turpinājās plaša un tematiski daudzveidīga polēmika ne tikai par minētā HES lietderību, bet arī par dabas un kultūras mantojuma aizsardzību. Polēmikā ļāva izteikties visdažādāko nozaru speciālistiem. Tūlīt bija saprotams, ka tā katrā ziņā ir kompartijas organizēta kampaņa un šai kampaņai noteikti ir konkrēts mērķis. Minētais laikraksts tika ļoti stingri kontrolēts un bez LKP CK piekrišanas tajā

nevarēja izpausties ne galvenā redaktora, ne Īvāna un Snipa, ne kāda cita inteliģenta iniciatīva. Tam, ka tā bija skaistās „atklātības” paraugstunda, 1986.gadā varēja naivi noticēt tikai nedomājoši cilvēki. Domājošajiem cilvēkiem tūlīt bija skaidrs, ka raksts un vētrainā polēmika ir rūpīgi izplānota akcija. Sākumā vienīgi nevarēja precīzi prognozēt tās mērķi. Tas atklājās vēlāk, kad akcija bija sekmīgi izpildījusi savu uzdevumu – sagrāvusi PSKP un PSRS.

Pēcpadomju gados sacerētajā eposā ar nosaukumu „Perestroika” ir viens izteikti amorāls sižeta pavērsiens. Var saprast tos, kuri kvēli atbalstīja M.Gorbačova politiku. Var saprast latviešu prozaīki Andri Jakubānu, kurš „perestroikas” laikā emocionāli rakstīja: „Mēs savas sirdis, visu, kas mums ir, atklāti un godīgi atdodam savai partijai un valdībai”. Var saprast žurnālistu M.Vulfsonu. Viņš ar patosu rezumēja: „Un mēs varam ar lepnumu sacīt, ka te liela nozīme ir un lieli nopelni ir mūsu vadībai, Gorbačovam un viņa kursam.[...] Viss, kas notiek ir pozitīvs”. Izteikti amorālais sižeta pavērsiens sākas tad, kad „perestroikas” aktīvisti un Gorbačova politikas apdziedātāji, galvenokārt mēnessērdzīgās un pusemnessērdzīgās inteliģences pārstāvji, sāk tēlot neatkarības cīnītājus - valstiskās neatkarības atguvējus, nekautrējoties par to saņem ordeņus un kļūt par tautas varoņiem.

Lepnās latviešu inteliģences foruma izdotajā grāmatā (2005.gadā Rīgā apgādā „Zelta grauds”) ir nodaļa „Latvijas Tautas fronte – neatkarības kustības lietussargs”. Tā var būt patiesība tikai nekompetentiem cilvēkiem. Tas, kas faktiski PSRS laikā bija tautas frontes un kurš tās izveidoja un kādiem uzdevumiem izveidoja, šodien vairs nav „kara noslēpums”. Protams, tautas frontes un tajā skaitā LTF bija „lietussargs”. Taču bija to spēku lietussargs, kuru plānos neietilpa separātisma un nacionālisma uzkurināšana.

Par sociālisma zemju neatkarības „alkām” intervijās runāja A.Jakovļevs. Jau 1985.gada aprīļa plēnumā tika norādīts, ka sociālisma valstis turpmāk varēs dzīvot bez Maskavas uzraudzības. M.Gorbačovs speciāli nosūtīja A.Jakovļevu izskaidrot jauno PSRS politiku. A.Jakovļevs atcerās, ka patstāvības perspektīvas ieinteresēja tikai poļus, mazliet – ungārus un čehus. Visilgāk pretojās bulgāri un vācieši, kuri negribēja dzīvot patstāvīgi.

Kā agrāk ASV prezidenta V.Vilsona laikā (viņa formulētie slavenie 14 punkti), Molotova un Ribentropa laikā, tā arī vēlāk Austrumeiropā mazu un ne visai mazu tautu liktenis izšķīrās ģeopolitiskajās spēlēs, kad starp spēlētājiem (šodien viņus dēvē par planētas spēka poliem) tiek panākta vienošanās par ietekmes sfērām. Visjaunākajā vēsturē tāda vienošanās acīmredzot notika Reikjavīkā, kā arī Maltā 1989.gada 2.-3.decembrī uz kuģa „Maksims Gorkijs” starp amerikāņu prezidentu Dž.Bušu un M.Gorbačovu, kurš mūs laipni atdeva amerikāņu maigā un gādīgā apsaimniekošanā /3/.

Savukārt par „tautas frontēm” un citiem notikumiem patiesību neslēpj Krievijas ģeniālais ideologs Sergejs Kurginjans. 2008.gada 24.oktobrī viņš nolasīja referātu Maskavas Valsts universitātes Socioloģijas fakultātes pasākumā par mūsdienu Krievijas eliti /4/. Zīmīgi, ka viņš šodienas elites adekvātu izpratni saista ar PSRS sabrukuma adekvātu izpratni. Viņaprāt šodienas elites ģenēze nav iedomājama bez padomju mantojuma respektēšanas. Šodienas elites atsevišķi pārstāvji var atsacīties no padomju mantojuma un var to noklusēt vai sagrozīt. Tomēr tas neko nemaina, jo šodienas elites socioloģiskais portrets ir organiski vienots ar valsts neseno vēsturi – PSRS likteni.

1990.gadā S.Kurjinjans PSKP Centrālās Komitejas uzdevumā apmeklēja visas padomju

republikas, un viņš var atbildīgi apgalvot sekojošo. Visas „tautas frontes” un separātiskās (disidentu) organizācijas Baltijas, Aizkaukāza un Vidusāzijas republikās, Moldāvijā un Ukrainā darbojās PSRS VDK stingrā un absolūtā kontrolē. Separātisko organizāciju vienu daļu (5%) kontrolēja armijas izlūkdiens. Kā referātā sacīja S.Kurginjans, šajā sakarā rodas jautājums: ja stingri un absolūti kontrolēja, tad kāpēc sabruka PSRS? Referātā S.Kurginjans izklāsta savu versiju par PSRS sabrukuma īstajiem autoriem, un par to katrs interesents var izlasīt Internetā.

Patiesības renesanse

Ļoti gribas cerēt, ka beidzot var noderēt slavenā cilvēka slavenā frāze – „*npoyecc nouoi*”. Ļoti gribas cerēt, ka ir sācies patiesības uzzināšanas rūgtais process. Tas sagādās sāpes. Noteikti būs agresīvi tumsoniska un histēriska pretestība, jo neviens negribēs atdot ordeņus un šķirties no tautas varoņa oreola. Neviens negribēs godīgi fiksēt nepelnītās slavas beigas – „*npoyecc nouoi*”, kaut gan reminiscence īsti neiederās, jo šajā gadījumā tiks lietota latviešu vai cita „nacionālā valoda”.

Par patiesības renesansi liecina divi notikumi visjaunākajā periodā.

2012.gada 18.janvārī Viļņā tiesa attaisnoja diplomātu un politiķi Alģirdu Palecki. Tas atstāja milzīgu iespaidu uz lietuviešu sabiedrību. Sastopams viedoklis, ka no 18.janvāra Lietuvā sākās jauna ēra – vēsturiskās patiesības ēra /5/.

Alģirdu Palecki formāli apsūdzēja par Padomju Savienības agresijas noliegšanu. Lietuvas likumdošanā ir paredzēts sods, ja kāds noliedz padomju agresiju pret Lietuvu. Taču faktiski viņu tiesāja par vārdiem „kā tagad izrādās – savējie šāva savējos”. To viņš godīgi pateica radiopārraidē 2010.gada novembrī. Sekoja supernacionālistu histērija, apsūdzības safabricēšana un tiesas sēdes 2011.gada 12. aprīlī, 7.jūnijā, 13.septembrī. Šī gada 18.janvārī tika pieņemts attaisnojošs spriedums.

Runa ir par notikumiem pie Viļņas televīzijas centra 1991.gadā naktī no 13. uz 14.janvāri, kad padomju armijas nodaļas kopā ar specvienību „Alfa” ieņēma televīzijas centru un bojā gāja 13 iedzīvotāji un viens „Alfas” virsnieks. Lietuvas oficiālajā historiogrāfijā šie notikumi tiek traktēti kā PSRS agresija pret Lietuvas Republiku, kad padomju karavīri nogalināja un ievainoja lietuviešu iedzīvotājus.

Televīzijas centra ieņemšana bija grandiozs mediju pasākums. To filmēja un rādīja TV, aprakstīja presē daudzi ārzemju žurnālisti. Pasaules sabiedrību pārņēma šausmas par padomju armijas asiņaino uzbrukumu. Par galvenajiem vaininiekiem tika pasludināta padomju armija, specvienība „Alfa” un lietuviešu komunistu līderi, no kuriem vairāki nonāca cietumā.

Tagad atklājās, ka tā bija speciāli organizēta provokācija, lai nomelnotu padomju armiju un PSRS. M.Gorbačovs savu izšķirošo lomu šajā provokācijā vēl nav atzinis. Viņš jau pašā sākumā noliedza savu līdzdalību. Pēc Viļņas notikumiem no darba aizgāja A.Jakovļevs. M.Gorbačovs arī viņam neatklāja patiesību, un A.Jakovļevs tālredzīgi secināja, ka laiks doties pensijā. 18.janvārī pēc sprieduma pasludināšanas A.Paleckis prokuroram gribēja nodot aicinājumu saukt pie

atbildības M.Gorbačovu. Prokurors aicinājumu nepieņēma.

Viļņas 1991.gada janvāra notikumu izklāsts ir ļoti nepatīkams stāsts. Tas ir stāsts par provokācijas organizēšanu un patiesības noklusēšanu, tas ir stāsts par nevainīgu cilvēku apzinātu nogalināšanu un notiesāšanu, tas ir stāsts par cilvēku iebiedēšanu neatcerēties patiesību, tas ir stāsts par apvainojumos aizvadītu 21 gadu, kas īpaši attiecas uz padomju armijas virsniekiem. Viņi tika pasludināti par slepkavām, un lietuvieši viņus vajāja visus šos gadus. Minskā dzīvo ģenerālis Vladislavs Ushopčiks. Viņš 1991.gadā komandēja padomju armijas garnizonu Viļņā. Intervijā pēc sprieduma pasludināšanas A.Palecka lietā viņš ar dziļu nožēlu izsakās par vēstures viltošanu un padomju armijas apmelošanu /6/.

Viļņas stāstam vēl nebūt nav pielikts punkts. Pašlaik ir noteikti zināms, ka uz iedzīvotājiem un padomju karavīriem šāva snaiperi no apkārtējo māju jumtiem un augšējo stāvu dzīvokļiem. Pašlaik ir noteikti zināms, ka tā bija speciāli sagatavota operācija, apzināti paredzot savējo nogalināšanu. Lietuvā ar šo operāciju lepojās A.Butkjavīčus – stratēģisko objektu aizstāvēšanas organizētājs 1991.gada janvārī. Viņš lepi stāsta par savu sadarbību ar vadāmā haosa tehnologu amerikāņu profesoru Džinu Šarpu, kura loma PSRS sagraušanā un dažādu provokāciju realizācijā vēl pilnā mērā nav apgūta.

1991.gada janvārī Viļņā bija Sergejs Kurginjans. 2011.gada 26.maijā Krasnojarskā viņš stāstīja, ka Šarps atveda snaiperus uz Viļņu no Stokholmas. Bet galvenais - S.Kurginjans saka, ka viņam ir Viļņas snaiperu fotogrāfijas /7/. Pēc tiesas S.Kurginjans uzaicināja A.Palecki piedalīties TV pārraidē Maskavā. Tika runāts par Šarpa līdzdalību Viļņas notikumos, drausmīgo vēstures falsifikāciju, kā arī „atklātības” negatīvo pieredzi – „oranžo vārda brīvību”.

Savukārt mēs atceramies, ka 1991.gada janvārī pēc Viļņas sekoja Rīga, kur 20.janvārī „omoniēši” uzbruka Iekšlietu ministrijai. Neskaidros apstākļos tika nogalināti 4 cilvēki. Jau tolaik presē rakstīja par „trešo spēku” un „snaiperiem”. Iespējams, arī Rīgas notikumi bija iepriekš pasūtīta provokācija, paredzot speciāli nogalināt savējos, lai satracinātu tautu pret PSRS.

Otrais notikums patiesības renesansē ir V.Putina apņemšanās izbeigt „prihvatizācijas” amorālo procesu. Starp citu, no viņa to gaidīja ne tikai postpadomju zemēs, bet arī Rietumos jau 2000.gadā, kad viņš pirmo reizi kļuva prezidents. Taču diemžēl jau pirmajās dienās tika pateikts, ka privatizācijas rezultāti netiks pārskatīti. Tas varēja nomierināt tos, kuri bija tikuši pie nenopelnītām bagātībām. Pārējos tas nevarēja nomierināt. Pārējie bija spiesti dzīvot pazemojošā atmosfērā un justies nekaunīgi apkrāpti. Pie kā tas noveda, piemēram, Krievijā tagad ir labi redzams sakarā ar parlamenta un prezidenta vēlēšanām. Jācer, ka pilsoņu karš nesāksies.

2012.gada 9.februārī V.Putins teica plašu runu Krievijas uzņēmēju un rūpniecības darbinieku sanāksmē. Viņš norādīja par nepieciešamību atrisināt negodīgās privatizācijas jautājumu, kas ļoti satrauc valsts iedzīvotājus. Risinājuma varianti var būt dažādi, un tie ir jāapspriež ekspertiem. Taču jautājumu nedrīkst atlikt uz vēlāku laiku.

Saprotams, tas nav tikai Krievijas sāpju jautājums. „Prihvatizācija” ir visas postsociālistiskās Austrumeiropas lielākā nelaime. Tiesa, katrā vietā šī sērga izpaužās savādāk. Viss ir atkarīgs no attiecīgās tautas un kultūras morālā potenciāla. Blēdīgas mahinācijas un melīga demagoģija par tīrgus ekonomikas un liberālās demokrātijas gaišo nākotni ne visās zemēs vienādā mērā kļuva par reklāmas etiķeti „prihvatizatoru” manipulācijās un falsifikācijās Vašingtonas konsensa

manierē.

Ne visās zemēs vienādā mērā izpaužās patiesības alkas. Cilvēki ir samierinājušies ar visu un viņus maz interesē patiesība. Šajā sakarā, zinot par demogrāfisko pāreju un demogrāfiskā determinisma totālajām funkcijām, ir aktuāla drūma metafiziska atziņa: šodienas cilvēki pasīvi izturās pret vēstures falsifikācijām un patiesības noskaidrošanu tāpēc, ka intuitīvi apzinās savu bezcerīgo stāvokli /8/. Respektīvi, „baltie” cilvēki apzinās, ka viņiem nav nākotnes, jo iniciatīvu uz planētas pārņem citu rasu pārstāvji. Tādējādi instinktīvi nostiprinās velme dzīvot tikai tagadnē, kad garīgi svarīgs ir tikai tas, kas notiek pašlaik - kas notiek šodien. Pagātne un nākotne ir nevajadzīgas kategorijas. Lielākā dzīves vērtība ir šodienas izbaudīšana.

1/ Skat.: Яковлев А. Избранные интервью: 1992-2005. www.alexanderyakovlev.org.

2/ Skat.: Агитпроп и самиздат.- Отечественные записки, Nr.4, 2003. www.strana-oz.ru/?numid=13&article=593.

3/ Nācies ir dzirdēt anekdoti. Jeļcins izsauc uz Maskavu mūsu Gorbunovu un viņam paziņo: jūs esat brīvi, variet būt neatkarīgi. Gorbunovs apjūk un atbild: biedri Jeļcin, es neesmu pilnvarots no jums pieņemt neatkarību un man par to jākonsultējās Rīgā. Esmu pamācīts, ka tā nemaz nav anekdote.

4/ Skat.: Кургинян С. Политические элиты в современной России – актуальные вызовы. [24.10.2008] www.sorokinfond.ru/index.php?id=525.

5/ Skat. Vladislava Šveda rakstus www.stoletie.ru; Gaļinas Sapožņikovas rakstus un video www.kp.ru.

6/ Skat. www.regnum.ru/news/1489651.html.

7/ Skat. <http://vimeo.com/25765511>.

8/ Skat.: Priedītis A. Eiropas studijas: ģeopolitika, integrācija, ideoloģija. Lekciju kurss. R., 2007. [13.lekcija] www.artursprieditis.lv.

2012 febr.